

Yaşlıda Destek Bakım

Editör

Prof. Dr. Ayfer KARADAKOVAN

© Copyright 2020

Bu kitabın, basım, yayın ve satış hakları Akademisyen Kitabevi A.Ş.'ne aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kağıt ve/veya başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz, dağıtılamaz. Tablo, şekil ve grafikler izin alınmadan, ticari amaçlı kullanılamaz. Bu kitap T.C. Kültür Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır.

ISBN
978-625-7707-07-7

Sayfa ve Kapak Tasarımı
Akademisyen Dizgi Ünitesi

Kitap Adı
Yaşlıda Destek Bakım

Yayıncı Sertifika No
47518

Editör
Prof. Dr. Ayfer KARADAKOVAN
ORCID iD: 0000-0002-7225-6860

Baskı ve Cilt
Özyurt Matbaacılık

Yayın Koordinatörü
Yasin Dilmen

Bisac Code
MED011000

UYARI

Bu üründe yer alan bilgiler sadece lisanslı tıbbi çalışanlar için kaynak olarak sunulmuştur. Herhangi bir konuda profesyonel tıbbi danışmanlık veya tıbbi tanı amacıyla kullanılmamalıdır. *Akademisyen Kitabevi* ve alıcı arasında herhangi bir şekilde doktor-hasta, terapist-hasta ve/veya başka bir sağlık sunum hizmeti ilişkisi oluşturmaz. Bu ürün profesyonel tıbbi kararların eşleniği veya yedeği değildir. *Akademisyen Kitabevi* ve bağlı şirketleri, yazarları, katılımcıları, partnerleri ve sponsorları ürün bilgilerine dayalı olarak yapılan bütün uygulamalardan doğan, insanlarda ve cihazlarda yaralanma ve/veya hasarlardan sorumlu değildir.

İlaçların veya başka kimyasalların reçete edildiği durumlarda, tavsiye edilen dozunu, ilacın uygulanacak süresi, yöntemi ve kontraendikasyonlarını belirlemek için, okuyucuya üretici tarafından her ilaca dair sunulan güncel ürün bilgisini kontrol etmesi tavsiye edilmektedir. Dozun ve hasta için en uygun tedavinin belirlenmesi, tedavi eden hekimin hastaya dair bilgi ve tecrübelerine dayanak oluşturmaları, hekimin kendi sorumluluğundadır.

Akademisyen Kitabevi, üçüncü bir taraf tarafından yapılan ürüne dair değişiklikler, tekrar paketlemeler ve özelleştirmelerden sorumlu değildir.

GENEL DAĞITIM

Akademisyen Kitabevi A.Ş.

Halk Sokak 5 / A
Yenişehir / Ankara
Tel: 0312 431 16 33
siparis@akademisyen.com

www.akademisyen.com

ÖNSÖZ

Dünyada ve ülkemizde yaşlı nüfusun artışına bağlı olarak yaşlı bakım hizmetlerine olan gereksinim ve talepler artmaktadır. Bunların karşılanmasında sağlık kurumlarının yanı sıra bakım hizmeti veren kurumlarda ve evde bakım hizmetlerinde nitelikli ve profesyonel bakım verecek meslek üyelerine gereksinim artmaktadır. Bu gereksinimlerden yola çıkarak dünya örneklerinde olduğu gibi ülkemizde de üniversitelerin bünyesinde yaşlının destek bakımını sağlayacak ara insan gücü yetiştirilmesi için ön lisans programları açılmıştır. Bu programların eğitim müfredatında görev alan öğretim üye ve elemanlarının, öğrencilerin ve mezuniyetten sonrada çalışma yaşamındaki meslek üyelerinin yararlanabileceği bir kitap hazırlanmasına gereksinim olduğu düşünülmüştür. Bu kurumlarda eğitim veren öğretim üye ve elemanlarının, yaşlı bakım hizmetinde çalışan meslek üyelerinin ve hemşirelik alanında eğitim veren öğretim üyelerinin çok değerli katkıları ile hazırlan bu kitabın yaşlı sağlığı ve bakımı alanında eğitim alan, öğrenci ve eğiticilere katkı sağlayacağını umuyorum. Kitabın hazırlanmasında emeği geçen yazarlara, Akademisyen Kitabevinden Yasin Dilmen ve Aykut Erk'e teşekkür ederim.

Prof. Dr. Ayfer KARADAKOVAN
Ege Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi

*COVID-19 pandemisinde öz veriyle çalışan ve
kaybettiğimiz tüm sağlık çalışanlarına.....*

Prof. Dr. Ayfer KARADAKOVAN

İÇİNDEKİLER

ÜNİTE I

Bölüm 1: Dünyada ve Ülkemizde Yaşlı Nüfus ve Bakım Gereksinimi.....	3
<i>Ayfer KARADAKOVAN</i>	
Bölüm 2: Yaşlı Bireyin Kurum Bakımı Gereksinimi ve Destek Bakım İlkeleri .	11
<i>Gaye ÖZ ESMERAY</i>	
Bölüm 3: Yaşlı Bireyin Psikososyal Destek ve Bakım Gereksinimi	19
<i>Aynur DENİZ GÖKKAYA</i>	
Bölüm 4: Yaşlı Bakımında Etik.....	25
<i>Rahşan ÇEVİK AKYIL</i>	
Bölüm 5: Yaşlı İstismarı ve İhmali.....	35
<i>Melek ŞAHİN</i>	
Bölüm 6: Yaşlı Bakımının Sosyokültürel Yönü	51
<i>Nursel ÜSTÜNDAĞ ÖCAL</i>	
Bölüm 7: Yaşlı Bireyle İletişim	63
<i>Ayşegül ÇELİK</i>	
Bölüm 8: Yaşlı Bireyin Aktivite ve Egzersiz Gereksinimi.....	75
<i>Ediz NECATİ</i>	
<i>Neyran ALTINKAYA</i>	
Bölüm 9: Yaşlı Bireyin Uyku ve Dinlenme Gereksinimi	95
<i>Fatma Sıla AYAN</i>	
Bölüm 10: Yaşlı Bireyin Güvenliğinin Sağlanması	107
<i>Burcu AKPINAR SÖYLEMEZ</i>	
Bölüm 11: Yaşlı Bireyin Sıvı-Besin Gereksinimi ve Beslenmesi.....	119
<i>Fatma HASTAOĞLU</i>	

ÜNİTE II

Bölüm 12: Yaşlı Bireyin Sağlığının Korunması (Sağlık Taramaları, Aşılama, Sağlıklı Yaşam Biçimi Alışkanlıkları)	135
<i>Buket DAŞTAN</i>	
Bölüm 13: Yaşlıda Fizyolojik Değişiklikler.....	157
<i>Derya ÇINAR</i>	
Bölüm 14: Yaşlıda Yaşam Bulgularının İzlemi.....	171
<i>Perihan ÇETİN</i>	
Bölüm 15: Yatağa Bağımlı Yaşlının Destek Bakımı ve Mobilizasyonu.....	209
<i>Zehra İNCEDAL SONKAYA</i>	
Bölüm 16: Yaşlı Bireyde İlaç Kullanımı	237
<i>Gülşah KUMAŞ</i>	
Bölüm 17: Ağrısı Olan Yaşlının Destek Bakımı	245
<i>Ayşegül KAHRAMAN</i>	
Bölüm 18: Yaşlıda Duyu İşlevleri ile İlgili Sorunlarda Destek Bakım	263
<i>Aslı KURTGÖZ</i>	
Bölüm 19: Yaşlıda Nörolojik Sistem Sorunlarında Destek Bakım.....	279
<i>Fatma İLTUŞ</i>	
Bölüm 20: Yaşlıda Kardiyovasküler Sistem Sorunlarında Destek Bakım	313
<i>Halise TAŞKIN DUMAN</i>	
Bölüm 21: Yaşlıda Solunum Sistemi Sorunlarında Destek Bakım.....	329
<i>Cemil YAVUZ</i>	
Bölüm 22: Yaşlıda Üriner Sistem Sorunlarında Destek Bakım.....	339
<i>Seher GÖNEN ŞENTÜRK</i>	
Bölüm 23: Yaşlıda Dermatolojik Sorunlarda Destek Bakım	347
<i>Pelin ÇELİK</i>	
Bölüm 24: Yaşlıda Endokrin Sistem Sorunlarında Destek Bakım	355
<i>Nazmiye ÇIRAY</i>	

Bölüm 25: Yaşlıda Üreme Sistemi Sorunlarında Destek Bakım.....	375
<i>Tuğçe ŞIK</i>	
Bölüm 26: Yaşlıda Hematolojik/İmmün Sistem Sorunlarında Destek Bakım	381
<i>Selin KESKİN KIZILTEPE</i>	
Bölüm 27: Kas-İskelet Sistemi Ve Romatolojik Sorunu Olan Yaşlıda Destek Bakım	395
<i>Seda PEHLİVAN</i>	
Bölüm 28: Yaşlıda Gastrointestinal Sistem Sorunlarında Destek Bakım	411
<i>Şengül AKDENİZ</i>	
Bölüm 29: Yaşlıda Enfeksiyon Hastalıklarında Destek Bakım	431
<i>Naile ALANKAYA</i>	
Bölüm 30: Afet ve Acil Durumlarda Yaşlıya Destek Bakım	451
<i>Hacer ALPTEKER</i>	
Bölüm 31: Terminal Dönemde Olan Yaşlıda Destek Bakım ve Ölüm Kavramı.....	463
<i>Gül BÜLBÜL MARAŞ</i>	

YAZARLAR

Dr. Öğr. Üyesi Şengül AKDENİZ

Akdeniz Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu, Sağlık Bakım Hizmetleri, Yaşlı Bakımı Pr.

ORCID iD: 0000-0002-4477-7159

Doç. Dr. Burcu AKPINAR SÖYLEMEZ

Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Hemşirelik Bölümü Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği AD

ORCID iD: 0000-0002-9643-0325

Dr. Öğr. Üyesi Naile ALANKAYA

Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, İç Hastalıkları Hemşireliği AD

ORCID iD: 0000-0002-3950-2409

Öğr.Gör. Hacer ALPTEKER

Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik AD

ORCID iD: 0000-0002-8337-4088

Uzm. Fzt. Neyran ALTINKAYA

Yakın Doğu Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Fizyoterapi ve Rehabilitasyon AD

ORCID iD: 0000-0003-0323-1536

Öğr. Gör. Fatma Sıla AYAN

İstanbul Gelişim Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Yüksekokulu, Gerontoloji AD

ORCID iD: 0000-0003-0576-1338

Dr. Öğr. Üyesi Gül BÜLBÜL MARAŞ

İzmir Demokrasi Üniversitesi, Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu, Sağlık Bakım Hizmetleri Bölümü, Yaşlı Bakımı Pr

ORCID iD: 0000-0001-6357-4085

Dr. Öğr. Üyesi Ayşegül ÇELİK

İzmir Bakırçay Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü, Onkoloji Hemşireliği AD

ORCID iD: 0000-0003-1786-0309

Öğr. Gör. Dr. Pelin ÇELİK

Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu Yaşlı Bakım Pr.
ORCID iD: 0000-0002-1179-4227

Dr. Öğr. Üyesi Perihan ÇETİN

İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu Yaşlı Bakım Pr.
ORCID iD: 0000-0002-9626-9420

Prof. Dr. Rahşan ÇEVİK AKYIL

Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi, İç Hastalıkları
Hemşireliği AD
ORCID iD: 0000-0002-4746-7463

Dr. Öğr. Üyesi Derya ÇINAR

İzmir Bakırçay Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik AD
ORCID iD: 0000-0002-4926-335X

Dr. Öğr. Üyesi Nazmiye ÇIRAY

Ege Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi İç Hastalıkları Hemşireliği AD
ORCID iD: 0000-0003-1640-9815

Öğr. Gör. Buket DAŞTAN

Bayburt Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu, Sağlık Bakım Hizmetleri
Bölümü, Yaşlı Bakımı Pr.
ORCID iD: 0000-0002-2458-0578

Uzm. Hemş. Aynur DENİZ GÖKKAYA

A-Dora Huzurevleri Özel Bakım Üniteleri/Alzheimer Vakfı Huzurevi

Dr. Öğr. Üyesi Seher GÖNEN ŞENTÜRK

Çankırı Karatekin Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi İç Hastalıkları Hemşireliği AD
ORCID iD: 0000-0002-4785-6610

Dr. Öğr. Üyesi Fatma HASTAOĞLU

Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu, Yaşlı Bakımı Pr.
ORCID iD: 0000-0001-8929-2860

Dr. Öğr. Üyesi Fatma İLTUŞ

Selçuk Üniversitesi Akşehir Kadir Yallagöz Sağlık Yüksekokulu Hemşirelik AD
ORCID iD: 0000-0002-8734-3326

Dr. Öğr. Üyesi Zehra İNCEDAL SONKAYA

Amasya Üniversitesi, Sabuncuoğlu Şerefeddin Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu
Sağlık Bakım Hizmetleri Bölümü, Yaşlı Bakımı Pr.

ORCID iD: 0000-0002-5446-9707

Uzm. Hemş. Ayşegül KAHRAMAN

Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Eğitim ve Araştırma Hastanesi

ORCID iD: 0000-0001-5716-4733

Prof. Dr. Ayfer KARADAKOVAN

Ege Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi İç Hastalıkları Hemşireliği AD

ORCID iD: 0000-0002-7225-6860

Öğr. Gör. Selin KESKİN KIZILTEPE

Düzce Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Hemşirelik
Esasları AD

ORCID iD: 0000-0001-8848-6575

Dr. Öğr. Üyesi Gülşah KUMAŞ

Çukurova Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik AD

ORCID iD: 0000-0002-5102-2643

Dr. Öğr. Üyesi Aslı KURTGÖZ

Amasya Üniversitesi Sabuncuoğlu Şerefeddin Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu,
Terapi ve Rehabilitasyon Bölümü, Engelli Bakımı ve Rehabilitasyon Pr

ORCID iD: 0000-0001-5903-9389

Dr. Fzt. Ediz NECATİ

Yakın Doğu Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Fizyoterapi ve Rehabilitasyon AD

ORCID iD: 0000-0002-6908-5925

Hemş. Dr. Gaye ÖZ ESMERAY

GAYA Bakım Üniteleri

ORCID iD: 0000-0002-6650-1372

Dr. Öğr. Üyesi Seda PEHLİVAN

Bursa Uludağ Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi İç Hastalıkları Hemşireliği AD

ORCID iD: 0000-0002-1670-0672

Öğr. Gör. Dr. Melek ŞAHİN

Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Sağlık Bakım Hizmetleri Bölümü Yaşlı Bakımı Pr.

ORCID iD: 0000-0002-2368-747X

Öğr. Gör. Tuğçe ŞİK

İzmir Katip Çelebi Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu, Sağlık Bakım Hizmetleri Bölümü, Yaşlı Bakımı Pr.

ORCID iD: 0000-0001-5684-2141

Öğr. Gör. Halise TAŞKIN DUMAN

Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Hemşirelik Bölümü İç Hastalıkları Hemşireliği AD

ORCID iD: 0000-0003-1376-8556

Dr. Öğr. Üyesi Nursel ÜSTÜNDAĞ ÖCAL

Yozgat Bozok Üniversitesi, Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu, Sağlık Bakım Hizmetleri Bölümü, Yaşlı Bakımı Pr.

ORCID iD: 0000-0002-4951-0613

Öğr. Gör. Cemil YAVUZ

Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Fethiye Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik AD

ORCID iD: 0000-0002-3324-5069